

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2024 r. na posiedzeniu bez udziału stron

w sprawie D. R.

w przedmiocie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego pomiędzy Sądem Apelacyjnym w Katowicach, a Sądem Okręgowym w Sosnowcu w kwestii rozpoznania skargi D. R. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (sygn. akt II S 5/24),

na podstawie art. 38 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

rozstrzygnąć spór o właściwość między Sądem Okręgowym w Sosnowcu a Sądem Apelacyjnym w Katowicach w ten sposób, że wskazać Sąd Okręgowy w Sosnowcu jako właściwy do rozpoznania skargi D. R. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

UZASADNIENIE

Do Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej w dniu 12 grudnia 2023 r. wpłynęła skarga oskarżyciela prywatnego D. R. na przewlekłość postępowania w

sprawie toczącej się przed tym Sądem o sygn. akt II K 563/23 (poprzednia sygn. akt II K 39/22), w której wniesiono o stwierdzenie przewlekłości wskazanego postępowania i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20.000 złotych.

Skarga wraz z odpowiedzią wiceprezesa Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej została przekazana do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sosnowcu, który powołując się na art. 4 ust. 1a ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, postanowieniem z dnia 11 stycznia 2024 r. stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach. W uzasadnieniu stwierdzono, iż Sąd Okręgowy w Sosnowcu postanowieniem z dnia 31 maja 2023 r., sygn. akt V Kz 161/23, rozpoznał zażalenie oskarżyciela prywatnego i jego pełnomocnika na postanowienie Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej z dnia 31 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 39/22, o umorzeniu postępowania, w wyniku czego uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Dąbrowie Górniczej celem ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy uznał zatem, że postępowanie było prowadzone również przed Sądem Okręgowym w Sosnowcu, co uzasadnia właściwość Sądu Apelacyjnego w Katowicach do rozpoznania skargi oskarżyciela prywatnego D. R. (k. 13).

Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 12 marca 2024 r., sygn. II S 5/24, na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, wystąpił do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego pomiędzy Sądem Apelacyjnym a Sądem Okręgowym w Sosnowcu, poprzez przekazanie skargi D. R. na przewlekłość postępowania Sądowi Okręgowemu w Sosnowcu, jako Sądowi właściwemu.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Wniosek Sądu Apelacyjnego w Katowicach należało uznać za zasadny.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki [dalej jako - ustawa o skardze na przewlekłość postępowania], sądem właściwym do rozpoznania skargi jest sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie główne - co do zasady, dotyczące kwestii odpowiedzialności karnej, a więc głównego nurtu procesu. Na ustalenie właściwości sądu do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania nie mają wpływu postępowania incydentalne przed sądami wyższych instancji lub Sądem Najwyższym, choćby nawet skarga na przewlekłość została wniesiona w toku jednego z tych postępowań (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2005 r., SPK 7/05, LEX nr 569096*).

Co więcej, literalna wykładnia przepisu art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość postępowania prowadzi do wniosku, że wyłącznie w sytuacji, gdy skarga dotyczy przewlekłości postępowania przed sądem rejonowym i przewlekłości postępowania przed sądem okręgowym, właściwy do jej rozpoznania jest sąd apelacyjny. Nie chodzi tu zatem o sytuację, gdy skarga dotyczy postępowania, które faktycznie toczyło się przed sądem rejonowym i okręgowym, ale gdy odnosi się do przewlekłości postępowań toczących się przed sądami obu rzędów. Pod pojęciem „sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie” rozumie się sąd, z którego postępowaniem związane są zarzuty skargi na przewlekłość. Natomiast jeżeli skarga na przewlekłość dotyczy postępowania przed sądem rejonowym i sądem okręgowym - właściwym do jej rozpoznania w całości jest sąd apelacyjny (art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość postępowania). Poprzez użycie stwierdzenia „jeżeli skarga dotyczy przewlekłości”, ustawodawca jednoznacznie zaakcentował, że właściwość funkcjonalna sądu do rozpoznania skargi jest uzależniona od jej merytorycznej treści (*por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 kwietnia 2014 r., II S 13/14, LEX nr 1458878*).

W niniejszym przypadku sprawa karna zainicjowana przez D. R. prywatnym aktem oskarżenia toczy się przed Sądem Rejonowym w Dąbrowie Górniczej. Zarówno ze skargi na przewlekłość postępowania, jak i z oświadczenia

nadesłanego Sądowi w dniu 19 lutego 2024 r. (k. 22) wynika jednoznacznie, że dotyczy ona wyłącznie przewlekłości postępowania przed Sądem Rejonowym w Dąbrowie Górniczej, a więc postępowania prowadzonego pod sygn. akt II K 39/22 (a następnie II K 563/23). Autor skargi wyraźnie zaznaczył w swoim piśmie („Uzupełnienie skargi na przewlekłość postępowania”), że „należy wziąć pod uwagę wszelkie czynności podjęte przez ww. sąd [Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej], które nie były jeszcze przedmiotem rozpoznania po wydanym postanowieniu z dnia 8 grudnia 2022 r. przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu”.

Nie zachodzi zatem sytuacja, o której mowa w art. 4 ust. 1a ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, bowiem przedmiotowa skarga D. R. nie obejmuje zarówno postępowania przed sądem rejonowym, jak i postępowania przed sądem okręgowym. Nie można się zgodzić z wykładnią tego przepisu przedstawioną w postanowieniu Sądu Okręgowego w Sosnowcu z dnia 11 stycznia 2024 r., który stwierdził, że „na różnych etapach postępowanie było prowadzone przed wyżej wymienionymi dwoma sądami różnych rzędów”. Z treści tej skargi bowiem w żadnym razie nie wynika, by dotyczyła „całości sprawy, w tym etapu jej rozpoznawania” przed sądem zażaleniowym. Orzekanie w postępowaniu zażaleniowym jest bowiem typowym „postępowaniem incydentalnym”, które nie uprawnia do twierdzenia, że postępowanie główne toczy się lub toczyło przed sądem wyższej instancji (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 listopada 2012 r., KSP 15/12, LEX nr 1228647; z dnia 2 marca 2005 r., SPK 7/05, LEX nr 569096*).

Z tego względu w niniejszej sprawie zastosowanie znajduje przepis art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, co prowadzi do stwierdzenia, że sądem właściwym do rozpoznania skargi D. R. jest Sąd Okręgowy w Sosnowcu, jako sąd przełożony nad Sądem Rejonowym w Dąbrowie Górniczej, przed którym toczy się postępowanie karne, którego dotyczy skarga.

Mając na uwadze te okoliczności, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[ms]

